

© Лисунець О.В.

УДК: 378.147:159.9:616-053.2

Лисунець О.В.

Вінницький національний медичний університет імені М.І. Пирогова, кафедра пропедевтики дитячих захворювань і догляду за хворими дітьми (вул. Пирогова, 56, м. Вінниця, Україна, 21018)

РОЛЬ МЕТОДІВ ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ У ПІДГОТОВЦІ СТУДЕНТІВ ФАКУЛЬТЕТУ МЕДИЧНОЇ ПСИХОЛОГІЇ З ДИСЦИПЛІНИ "ПЕДІАТРІЯ"

Резюме. В статті наведені можливості сучасних технологій вищої медичної освіти у викладанні педіатрії у студентів факультету медичної психології. Представлені результати впровадження інтерактивних методів навчання у педагогічний процес підготовки конкурентноспроможних медичних кадрів.

Ключові слова: педагогічний процес, інтерактивні технології навчання, вища медична освіта, клінічне мислення.

Вступ

Успішний розвиток медичної галузі обумовлений поєднанням матеріально-технічної бази, що відповідає світовим стандартам, та кадрової складової нової форми. Сучасна фахова підготовка медичних працівників має забезпечити потреби системи охорони здоров'я у висококваліфікованих та конкурентноспроможних спеціалістах. Відповідно, професійне становлення можливе за умов наявності глибоких теоретичних знань, ґрунтовних практичних навичок та вмінь, отриманих на додипломному етапі здобуття медичної освіти, та постійного безперервного підвищення кваліфікації під час самостійної практичної діяльності. Зважаючи на потужний інформаційний та науко-технічний розвиток суспільства, загалом, та медичної галузі, зокрема, доцільним та логічним є пошук нових методик викладання дисциплін у медичних вузах з метою підготовки кадрів, спроможних працювати над своїм постійним фаховим зростанням на післядипломному етапі [Підаєв, 2004; Гойда, Моїсеєнко, 2013; Денисюк, 2013].

Таким чином, на сьогоднішній день є потреба не просто підготувати молодих спеціалістів, а і навчити їх оволодівати новітніми технологіями та сучасними знаннями, що стане можливим за умови поєднання традиційного академічного викладу матеріалу та вдалого вибору освітньої технології - стратегії, пріоритетів, системи взаємодії та стилю співпраці викладача із студентами на практичних і семінарських заняттях [Рузин, 2012; Ковальчук, Кулигіна, 2012].

Консервативний академічний виклад матеріалу певною мірою обмежує простір для індивідуальних студентських ініціатив оволодіння новим матеріалом, набуття практичних навичок та умінь. Разом з тим, фах медичної психології вимагає бути прагматичним і водночас толерантним щодо суджень колег та поведінки пацієнтів. Тому для студентів-медичних психологів важливо набути вміння навчатися, нестандартно підходити до вирішення поставлених проблем, виходити за рамки стереотипів. Сучасний навчально-педагогічний процес у вищій школі спрямовує викладача до налагодження діалогу зі студентами, залучаючи їх до діалогу з автором посібника, викладачем, однолітками. [Алексюк, Бех,

2000; Кларин, 2006].

Отже, оптимальною альтернативною технологією навчання студентів-медичних психологів є інтерактивні методи навчання, під якими розуміють методи, що спонукають студентів до взаємодіяльності, діалогу з іншими суб'єктами навчального процесу та засобами навчання. Технологія інтерактивного навчання - така організація навчального процесу, за якої неможлива неучасть у процесі пізнання: або кожен студент має конкретне завдання, за виконання якого він повинен публічно відзвітувати, або від його діяльності залежить якість виконання поставленого перед групою завдання. Разом з тим, інтерактивні технології, як і будь-яка педагогічна технологія, є відзеркаленням особистості, інтелекту конкретного викладача та сприйняття і здатності навчатися студентів. Оскільки, по-різному розставлені акценти у матеріалі, що вивчається, формує різне бачення проблеми [Образцов, 2000]. Тому сучасна педагогіка визначила студентство рівноправним партнером процесу навчання, в результаті чого формується нова наукова та фахова еліта.

Метою дослідження було удосконалення методів інтерактивних технологій навчання в науково-педагогічному процесі викладання дисципліни "педіатрія" студентам факультету медичної психології.

Матеріали та методи

Для глибокого та всебічного вивчення тематики практичних занять з дисципліни "педіатрія" студентами 5 курсу факультету медичної психології було залучено декілька методів інтерактивних технологій навчання, а саме: метод проектів та метод Табі.

Метод проектів скеровує студентів до індивідуальної роботи над проблемою - дає можливість опрацювати рекомендовану для вивчення основну та додаткову літературу, відповідно до календарно-тематичного планування, самотужки зібрати загальновідомі та абсолютно нові наукові дані, визначитися з власним баченням ситуації. Робота з інформаційними джерелами дає можливість молодим людям удосконалювати володіння інформаційними технологіями, обмінюва-

тися думками, вести аргументовану дискусію та відстоювати власні судження, спираючись на авторитетні джерела, що підвищує рівень підготовки та самооцінки кожного студента та сприяє формуванню цілісної самодостатньої особистості. Працюючи зі студентами відповідно до методу проектів, викладач пропонує аудиторії перелік тем для опрацювання. Студенти в індивідуальному порядку обирають цікаву для них проблему, формують мету, завдання свого дослідження з обраної тематики, а також обирають методи, якими будуть користуватися під час своєї роботи над проектом. Фінальним акордом такої клопіткої праці є об'єктивне та неупереджене узагальнення і презентація висновків у вигляді короткої доповіді перед аудиторією своїх ровесників та наукова дискусія у студентських колах, котра, зазвичай, має місце на підсумковому занятті. Індивідуальна робота над темою, авторитетні джерела інформації та діалог з викладачем і одногрупниками дають можливість не просто механічно запам'ятати нову інформацію, а розбудувати логічні причинно-наслідкові, патогенетичні, патоморфологічні зв'язки у вибір обраної для вивчення проблеми.

Таким чином, метод проектів, як інтерактивна технологія навчання, дозволяє студентам-медичним психологам вчитися якісно оволодівати науковими знаннями, обирати сучасні методики діагностики та лікування і керуватися надбанням доказової медицини. Разом з тим, навчання у такий спосіб розширює аналітичний потенціал майбутніх спеціалістів.

Метод Таби дозволяє толерантно організувати попередній контроль вихідного рівня знань студентів, що дозволяє динамічно змінювати складність запропонованих завдань відповідно до рівня підготовки студентів. Суть методу Таби полягає у тому, що викладач для успішного та якісного засвоєння матеріалу студентами розробляє перелік питань, які допоможуть вибудувати хід заняття таким чином, щоб кожний студент був не лише опитаний та оцінений, а і взяв участь у обговоренні теми, що вивчається, та запропонував свої варіанти вирішення поставлених завдань. На практичному занятті слід відповісти на запитання, що відкривають обговорення теми заняття, зазвичай, це питання епідеміології, етіології. Наступний блок запитань дає змогу узагальнити та деталізувати засвоєний матеріал - це питання патогенезу та патоморфології перебігу захворювання, а також запитання, що визначають конкретні клінічні приклади та змушують студентів розмірковувати над формулюванням клінічного діагнозу, плану обстеження та лікування. Підібрані таким чином та в такому порядку запитання для студентської аудиторії сприяють формуванню довірчих стосунків між студентами групи під час вивчення нового матеріалу, оскільки, крім індивідуального контролю знань з боку викладача, існує ненав'язливе усунення прогалин у знаннях одногрупниками один у одного, що зрештою підвищує освіченість, вчить толерантному спілкуван-

ню та вміню слухати і почути опонента. Зрештою, завдяки запропонованій методиці студенти оволодівають новим матеріалом, надбудовуючи набуті знання на фундамент попередньо опанованих дисциплін та тематичних планів, що робить освіту системною та ґрунтовною.

Таким чином, використані методи проектів та Таби на практичних заняттях успішно реалізовували основні принципи інтерактивного навчання:

1. Принцип активності, що передбачає активну взаємодію усіх студентів та викладача під час заняття.

2. Принцип відкритого зворотного зв'язку, що забезпечує обов'язкове висловлення свого розуміння клінічної ситуації кожним студентом.

3. Принцип експериментування припускає пошук студентами нестандартних підходів щодо вирішення клінічних ситуацій.

4. Принцип рівності позицій - означає, що викладач не прагне нав'язати студентам своєї думки, а всі разом ідуть дорогою пізнання. Разом з тим, студент має змогу побувати у ролі лідера.

Отримані дані оброблялися на персональному комп'ютері за допомогою програмного забезпечення Microsoft Excel.

Результати. Обговорення

Аудиторна робота із вивчення дисципліни "педіатрія" проводилася у двох групах студентів 5 курсу факультету медичної психології загальною чисельністю 11 чоловік. План практичних занять був представлений 15 темами згідно робочих програм вивчення дисципліни, затвердженими на методичному засіданні кафедри, охоплював питання фізіології та патології періоду новонародженості та особливостей здійснення догляду за новонародженими дітьми різного терміну гестації. Також студентам було прочитано 4 лекції відповідної тематики.

Середній вік студентів у академічних групах склав $22,5 \pm 1,5$ р. Гендерний розподіл у групах був наступним: 27,3% - юнаки і 72,7% - дівчата (рис. 1).

Значущим в організації педагогічного процесу, із залученням інтерактивних технологій навчання, було

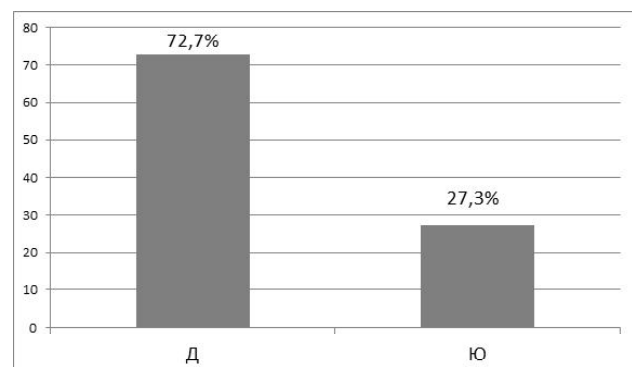

Рис. 1. Гендерна структура груп.

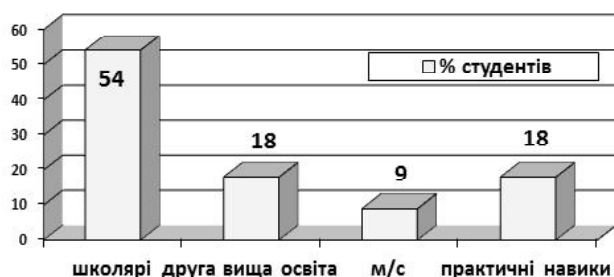

Рис. 2. Фахова структура груп.

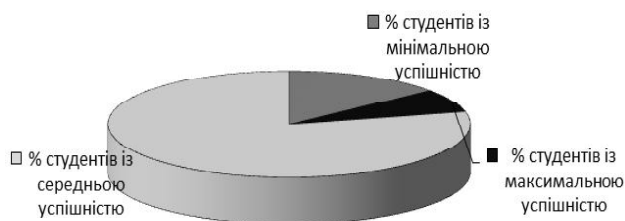

Рис. 3. Успішність студентів.

те, що близько 9,1% студентів уже здобули медичну освіту першого рівня з присвоєнням кваліфікації "медична сестра", 18% мали власний практичний досвід догляду за передчасно народженими дітьми з малою та дуже малою масою тіла при народженні та супутньою перинатальною патологією, а ще 18% студентів здобували другу вищу освіту із фаху фінансів та аудиту. У 54% студентів базовою освітою була повна середня освіта, із них 33,3% загальноосвітню середню школу закінчили із відзнакою (рис. 2).

Загальна оцінка ефективності залучення інтерактивних технологій навчання у педагогічний процес на факультеті медичної психології проводилася на підставі аналізу поточної успішності із дисципліни "педіатрія". Серед студентів не було виявлено таких, що мали не ліквідовану академічну заборгованість у встановлені терміни. Середній бал успішності у групі складав 4,0. Було встановлено, що у 18% студентів 5 курсу факультету медичної психології середня поточна успішність склала 3,0, у 9% студентів - 4,89, у 18% -

4,65, у 18% - 4,45 та у 36% студентів така успішність була на рівні 3,87 ($p < 0,05$) (рис. 3).

Застосування методу проектів та Таби на практичних заняттях із педіатрії поряд із рутинними методами аудиторної роботи зі студентами старших курсів медичних вишів дозволило добитися середніх показників поточної успішності та попередити виникнення, а також забезпечити вчасну ліквідацію академічної заборгованості у студентів факультету медичної психології. Таким чином, нагромаджений вже сьогодні в Україні та за кордоном досвід переконливо засвідчує, що інтерактивні технології сприяють інтенсифікації та оптимізації навчального процесу.

Висновки та перспективи подальших розробок

1. Інтерактивні технології навчання є наступним етапом еволюційного розвитку академічної університетської системи підготовки кадрів, виховання фахової, наукової еліти медичної галузі та формування самодостатніх особистостей із студентської молоді.

2. Опрацьовані технології навчання дають можливість розширити межі існуючих науково-педагогічних парадигм, сприяють професійному зростанню та розвитку викладачів і студентів.

3. Технологія "проект" дає можливість ґрунтовно опрацювати нагальні теми і сформувати у виконавця почуття відповідальності, а в процесі роботи над цією технологією підтримує інтерес дослідника-першопрохідця, що в майбутньому може бути зреалізовано у науково-дослідницькій площині.

4. Метод Таби є універсальним способом проведення контролю вихідного рівня знань із вивченої теми.

Перспектива подальших досліджень полягає у вивченні, удосконаленні та імплементації інтерактивних технологій навчання у систему академічної додипломної освіти студентів медичних вишів з метою підвищення якості освіти та підготовки конкурентноспроможних молодих кадрів.

Список літератури

Андрєєва В. М. Настільна книга педагога. Посібник для тих, хто хоче бути вчителем-майстром / В. М. Андрєєва, В. В. Григораци. - Х. : Вид. група "Основа", 2006. - 100 с.

Гойда Н. Г. Нормативно-правове забезпечення державної політики України щодо охорони материнства і дитинства / Н. Г. Гойда, Р. О. Моїсеєнко // Педіатрія: національний підручник за ред. В. В. Бережного. - Київ, 2013. - С. 21 - 39.

Кларин М. В. Инновационные модели учебного процесса в современной зарубежной педагогике : автореф. дис. на соискание уч. степени докт. педагог. наук / М. В. Кларин. - М., 1995. - 47 с.

Ковальчук Л. О. Впровадження інноваційних освітніх технологій у викладання розділу "захворювання слизової оболонки порожнини рота / Л. О. Ковальчук, В. М. Кулигіна // Вісник Вінницького національного медичного університету. - 2012. - Т. 16, № 1. - С. 181 - 183.

Образцов П. И. Психолого - педагогические аспекты разработки и применения в ВУЗе информационных технологий обучения / Образцов П. И. - Орел : Орел ГТУ, 2000. - 145 с.

Перспективні освітні технології наук : метод. посіб. / [Алексюк А. М., Бех І. Д., Демків Т. Ф., Ермаков І. Г., Завадський І. О.]. - К. : Гопак, 2000. - 560 с.

Підаєв А. В. Болонський процес в Європі / А. В. Підаєв, В. Г. Передерій. - Київ, 2004. - 190 с.

Проблеми підготовки лікарів і покращення навчання студентів 6-го курсу шляхом розвитку творчості та удосконалення клінічного мислення з внутрішньої медицини / В. І. Денисюк, В. П. Іванов, Г. І. Коцута [та ін.] // Новості медицини і фармації. - 2013. - № 5 (449). - С. 16.

Рузин Г. П. О Болонской системе и не только / Г. П. Рузин // Новості медицини і фармації. - 2012. - № 5 (403). - С. 23.

Лисунец О.В.

РОЛЬ МЕТОДОВ ИНТЕРАКТИВНЫХ ТЕХНОЛОГИИ ОБУЧЕНИЯ В ПОДГОТОВКЕ СТУДЕНТОВ ФАКУЛЬТЕТА МЕДИЦИНСКОЙ ПСИХОЛОГИИ ПО ДИСЦИПЛИНЕ "ПЕДИАТРИЯ"

Резюме. В статье приведены возможности современных технологий высшего медицинского образования в преподавании педиатрии для студентов факультета медицинской психологии. Представлены результаты внедрения интерактивных методов обучения в педагогический процесс подготовки конкурентноспособных медицинских кадров.

Ключевые слова: педагогический процесс, интерактивные технологии обучения, высшее медицинское образование, клиническое мышление.

Lysunets O.V.

THE ROLE OF INTERACTIVE TEACHING METHODS IN TRAINING OF STUDENTS OF MEDICAL PSYCHOLOGY DEPARTMENT, DISCIPLINE "PEDIATRICS"

Summary. The article presents the opportunity of modern technologies of higher medical education in Pediatrics teaching for students of Medical Psychology Department. The results of interactive teaching methods implementation into the pedagogical process of competitive medical specialist training have been presented.

Key words: pedagogical process, interactive teaching methods, higher medical education, clinical thought.

Стаття надійшла до редакції 01.04.2014 р.

Лисунець Оксана Василівна - к.мед.н., асистент кафедри пропедевтики дитячих захворювань і догляду за хворими дітьми Вінницький національний медичний університет ім. М.І. Пирогова; +38 098 455-29-38; lysunets@mail.ru

© Зяблицев С.В., Ельський В.М., Крюк Ю.Я., Кривобок Г.К. Линчевська Л.П., Бондаренко Н.М., Колеснікова С.В., Антонов Є.В., Піщуліна С.В., Стрельченко Ю.І.

УДК: 616-091; 378.147; 378.095(477.62)

Зяблицев С.В., Ельський В.М., Крюк Ю.Я., Кривобок Г.К. Линчевська Л.П., Бондаренко Н.М., Колеснікова С.В., Антонов Є.В., Піщуліна С.В., Стрельченко Ю.І.

Донецький національний медичний університет імені М. Горького, кафедра патологічної фізіології (пр. Ільїча 16, м. Донецьк, Україна, 83003)

ПРИНЦИПИ ОПТИМІЗАЦІЇ УЧБОВОГО ПРОЦЕСУ НА КАФЕДРІ ПАТОФІЗІОЛОГІЇ ДОНЕЦЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО МЕДИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ М. ГОРЬКОГО

Резюме. У статті висвітлені основні принципи нових методик учбового процесу, що впроваджуються на кафедрі патологічної Донецького національного медичного університету: клінічне орієнтування викладання, використання Інтернету і зворотного зв'язку студент - викладач, удосконалення рейтингового контролю та самостійної роботи студентів.

Ключові слова: кредитно - модульна система навчання, клінічне орієнтування викладання, рейтинговий контроль, самостійна робота студентів.

Вступ

Розвиток медичної освіти в Україні вимагає нового підходу до організації навчального процесу. Проблеми, які виникають у зв'язку з переходом на кредитно-модульну систему навчання, вимагають нових підходів у методиці викладання предмета, його структурної побудови, а для цього кафедра повинна бути забезпечена відповідними умовами реалізації даних вимог.

Зокрема, для впровадження нових методик викладання, засвоєння практичних навичок і самостійної роботи, контролю над засвоєнням знань студентів кафедра має бути оснащена відповідними матеріально-технічними засобами; представлена високопрофесійними викладацькими кадрами, що відповідають сучасним кваліфікаційним вимогам; висококваліфікованим допоміжним персоналом. Тільки така сукупність умов може забезпечити необхідний, відповідний сучасним вимогам, підхід до викладання предмета.

Викладання предмету патологічної повинно бути,

перш за все, клінічно орієнтованим, тобто будуватися на основі інтерактивного професійно-орієнтованого навчання. Це означає, що студенти з самого початку навчання повинні вивчати не тільки біологічні константи, їх зміни та інший фактичний матеріал, а і вчитися правильно інтерпретувати наведену клінічну інформацію, могли пояснити реальні клінічні дані, зробити припущення, проявити глибокі знання і розуміння теоретичного матеріалу. Для цього викладачі кафедри використовують матеріал, що надається клінічними лабораторіями та Центральною науково-дослідницькою лабораторією Донецького національного медичного університету, де використовуються сучасні методи досліджень. Для забезпечення ефективного впровадження нових технологій відкриті Інтернет-сторінки кафедри, де розміщені всі методичні матеріали, календарні плани лекцій і занять, мультимедійні презентації лекцій та інша інформація.